

Ομαδοποιήσεις λέξεων
Γενίκευση κανόνων

Ενεργητική Φωνή

Τα ρήματα στην Ενεργητική Φωνή με κατάληξη –ω
γράφονται με ωμέγα.

Ρήματα σε Ενεργητική Φωνή - ω

Παραδείγματα

σε- ω

έχω

λέω

γράφω

δένω

πλέκω

φεύγω

λύνω

διώχνω

αγαπώ

γράφω

τρέχω

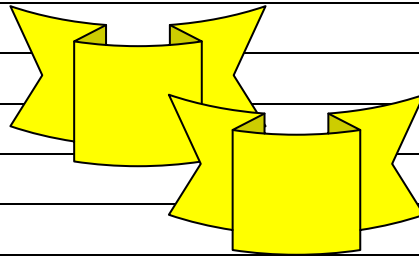
πειράζω

διαβάζω

τραγουδώ

κουράζω

κ.α.λ.



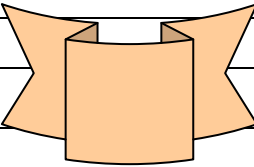

Παθητική Φωνή

Τα ρήματα στην Παθητική Φωνή με κατάληξη –ομαι γράφονται με όμικρον και άλφα γιώτα.

Ρήματα σε Παθητική Φωνή - ομαι

Παραδείγματα

σε- ομαι

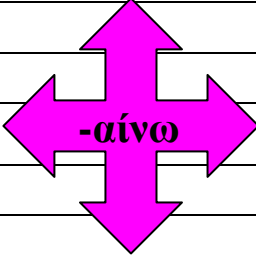
λύνομαι	είμαι	
ντύνομαι	είσαι	
δένομαι	είναι	
γίνομαι		
πλένομαι		
αφήνομαι		
σηκώνομαι		
απλώνομαι		
εργάζομαι		
κουράζομαι		
σκουπίζομαι		
ξεκουράζομαι		
σκονίζομαι		
καθαρίζομαι	κ.α.λ.	

ΡΗΜΑΤΑ

1.

Τα ρήματα που τελειώνουν σε -αίνω γράφονται με άλφα γιώτα.

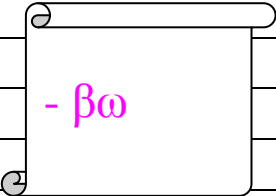
σε - αίνω	Εξαιρούνται - ένω
μπαίνω	μένω
βγαίνω	δένω
κατεβαίνω	πλένω
πηγαίνω	
ανεβαίνω	
μαθαίνω	
ζεσταίνω	
προφταίνω	
προλαβαίνω	
καταλαβαίνω	
μπαινοβγαίνω	
ανεβοκατεβαίνω κ.α.λ.	



2.

Τα ρήματα που τελειώνουν σε -άβω γράφονται με βήτα

σε - βω	Εξαιρούνται: με -αυ
ράβω	παύω
σκάβω	αναπαύω
θάβω	απολαύω
ανάβω	
κ.α.λ.	



3.

Τα ρήματα που τελειώνουν σε -ίζω γράφονται με γιώτα

σε -ίζω	Εξαιρούνται
τριζω	μπήζω
μυρίζω	πρήζω
ποτίζω	πήζω
σκαλίζω	σφύζω
γυρίζω	συγχύζω
αρχίζω	γογγύζω
σκουπίζω	κατακλύζω
σφυρίζω	ολολύζω
σκονίζω	αναβρύζω
μαυρίζω	αναβλύζω
ασπρίζω	κελαρύζω
ζωγραφίζω	αθροίζω
ξεσκονίζω	δανείζω
σφουγγαρίζω	
κοκκινίζω	
πρασινίζω	κ.α.λ.

4.

Ρήματα σε -ίνω, -ήνω, -ύνω, -είνω

σε-ίνω	-ήνω	-ύνω	-είνω
δίνω	σβήνω	γδύνω	κλείνω
κλίνω	στήνω	λύνω	τείνω
κρίνω	ψήνω	ντύνω	
πίνω	αφήνω	ξύνω	
		χύνω	
		φτύνω	
		μολύνω	
		διευθύνω	

		διευκολύνω		
--	--	------------	--	--

5.

Τα ρήματα που τελειώνουν σε -ώνω γράφονται με ωμέγα

σε - ώνω

κρυώνω	
παγώνω	
τελειώνω	
σηκώνω	
τρυπώνω	
σκοτώνω	
φουσκώνω	
απλώνω	
φουντώνω	
ξετρυπώνω	
βεβαιώνω	
ξεφουσκώνω	

6.

Τα ρήματα που τελειώνουν σε -εύω γράφονται με έψιλον -ύψιλον (ευ), συνδυασμό.

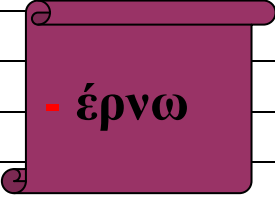
σε-εύω	Εξαιρούνται με - β
μαζεύω	κλέβω
φυτεύω	σέβομαι
χαζεύω	
γυρεύω	
κλαδεύω	
δουλεύω	
ταξιδεύω	
κοροϊδεύω	

--

7.

Τα ρήματα που τελειώνουν σε –έρνω γράφονται με έψιλον, εκτός από το παίρνω

σε – έρνω	Εξαιρέση -αίρνω
φέρνω	παίρνω
δέρνω	
γέρνω	
γδέρνω	
καταφέρνω	
κ.α.λ.	



Ουσιαστικά

1.

Τα Ουσιαστικά έχουν τρία γένη:αρσενικό – θηλυκό – ουδέτερο.
Τα αρσενικά που έχουν κατάληξη –ος γράφεται το ο με όμικρον
Τα αρσενικά που έχουν κατάληξη –ης γράφεται το η με ήτα.

σε – ος	σε - ης
ο τοίχ ος	ο μαθη τής
ο σκύλ ος	ο γυμναστ ής
ο φίλ ος	ο δικασ τής
ο κή πος	ο φοιτη τής
ο βοσκ ός	ο καθηγη τής
ο γιατρ ός	ο διευθυν τής
ο άνθρω πος	ο συντονισ τής
ο γεωργ ός	ο σχεδιαστ ής
ο δικηγόρ ος	
Ο δικαστικ ός	κ.α.λ.

2.

Καταλήξεις αρσενικών σε – ώνας

Με ωμέγα ο **αγκώνας**,
ο **αγώνας**, ο **χειμώνας**,
κι όλα τα κοινά σε - ώνας.

σε – ώνας	Εξαιρούνται σε -όνας
κυκλώνας	κανόνας
αιώνας	αλαζόνας
ξενώνας	ηγεμόνας
κοιτώνας	συνδαιτυμόνας
αγώνας	
αγκώνας	
χειμώνας	
Κολοφώνας	
αρραβώνας	
προμαχώνας	
περιστερώνας κ.α.λ.	

3.

Καταλήξεις αρσενικών σε –ορας και –ονας

Οι χωρίς τόνο καταλήξεις κοινών και κύριων αρσενικών σε –ορας και μοναχά κοινών σε –ονας γράφονται με όμικρον.

Παραδείγματα

σε –ορας	σε – ονας	Εξαιρούνται σε –ώνας
πράκτορας	άξονας	άμβωνας
ρήτορας	γείτονας	αίρωνας
διδάκτορας	κίονας	καύσωνας
εκλέκτορας	βραχίονας	μεσαίωνας
Έκτορας	δαίμονας	θερμοσίφωνας
Νέστορας	επιστήμονας	
κ.α.λ.		

4.

Καταλήξεις αρσενικών σε -ητής

Οι καταλήξεις των αρσενικών ουσιαστικών σε -ητής (συνήθως παράγονται από ρήματα σε -ώ) γράφονται με ήτα (-η-).

Παραδείγματα

Ρήματα σε-ω ουσιαστικά σε -ητής Εξαιρούνται

αθλ ώ	αθλη η τής	ιδρ υ τής
ποι ώ	ποι η τής	μην υ τής
επιθεωρ ώ	επιθεωρ η τής	κρι η τής
τηλεγραφ ώ	τηλεγραφ η τής	
	κ.α.λ.	

5.

Καταλήξεις αρσενικών σε -τήρας

Οι καταλήξεις των αρσενικών ουσιαστικών σε -τήρας γράφονται με ήτα (-η-) τονιζόμενο.

Παραδείγματα

κλη η τήρας	
λαμπ η τήρας	
ανεμισ η τήρας	
οδοστρω η τήρας	κ.α.λ.

6.

Καταλήξεις αρσενικών σε -ωμός

Τα αρσενικά ουσιαστικά σε -ωμός γράφονται όπως κι ο ωμός (άψητος).

Παραδείγματα

Εξαιρέση

λυτρ ω μός	ερχ ο μός
σκλαβ ω μός	
τελει ω μός	κ.α.λ.

7. Καταλήξεις αρσενικών σε -ιστής

Οι καταλήξεις των αρσενικών ουσιαστικών σε -ιστής, (συνήθως παράγονται από ρήματα σε -ίζω), γράφονται με γιώτα (ι) στην παραλήγουσα.

Παραδείγματα

<u>Ρήματα σε -ίζω</u>	<u>ουσιαστικά σε -ιστής</u>	<u>Εξαιρούνται</u>
θερίζω	θεριστής	ληστής
λογίζω	λογιστής	εμπρηστής
τροχίζω κ.α.λ.	τροχιστής	δανειστής
ζυγίζω	ζυγιστής	

Θηλυκά ουσιαστικά

1. Καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε -η

Οι καταλήξεις των θηλυκών ουσιαστικών σε **-η γράφονται με -η (ήτα).**

Παραδείγματα

η βρύση
η φακή
η γραμμή
η νίκη
η πηγή
η βροχή
η τροφή
η βροντή
η αγάπη
η γραμμή

2. Καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε -αία

Οι καταλήξεις των θηλυκών ουσιαστικών σε **-αία (τόνος πάνω το αί)** γράφονται με **άλφα γιώτα (-αί).**

Παραδείγματα

Εξαιρούνται με -έα

με **-αία, -αια**

η αυλαία	θέα
η κεραία	ιδέα
η σημαία	νέα
η περικεφαλαία	παρέα
κ.α.λ.	και τα κύρια ουσιαστικά
χωρίς τόνο στο -αια	Ζέα, Κέα, Ρέα, Ιτέα, Νεμέα, Τεγέα
Νίκαια	
Φώκαια	
Ποτίδαια	

3. Καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε –αινα

Οι καταλήξεις των θηλυκών ουσιαστικών **σε –αινα** γράφονται **με άλφα γιώτα (-αι)**.

Για καλύτερη απομνημόνευση θυμηθείτε:

Τα ανδρωνυμικά θηλυκά σε –αινα γράφονται με άλφα γιώτα.

Παραδείγματα με –αινα

η λύ και να
η δρά και να
η Γιώρ γαι να
η φά λαι να
η Μαυρομιχά λαι να κ.α.λ

4. Καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε –ώ ή –ω.

Οι καταλήξεις θηλυκών κύριων ουσιαστικών **σε –ώ ή –ω** γράφονται **με ωμέγα (-ω-)**.

Παραδείγματα με –ώ ή –ω

η Δέ σπ ω
η Θυμ ώ
η Μέλ π ω
η Αργυρ ώ
η Δεσποιν ιώ
η Κοντύλ ω κ.α.λ.

5.Καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε –οσύνη

Οι καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών **σε -οσύνη** γράφονται με **όμικρον – ύψιλον –ήτα**.

Παραδείγματα σε – οσύνη

η καλο σύν η
η δικαιο σύν η
η αγνωμο σύν η
η ασχετο σύν η
η χριστιανο σύν η
η γραμματο σύν η κ.α.λ.

6. Καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε –έλα

Οι καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε -ελα γράφονται με **έψιλον και ένα –λ-**.

Παραδείγματα σε – έλα Εξαιρούνται με –2/λλ

η κασ έ λα	η βδ έ λλα
η κοπ έ λα	η θύ ε λλα
η σαρδ έ λα	η δικ έ λλα
η φουστ ανέ λα	
κ.α.λ.	

7. Καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε –ύτητα

Τα θηλυκά σε – ότητα θέλουν το τονισμένο –ό- με όμικρον.

Παραδείγματα

Σε -ότητα

η θερμ ό τητα
η απλ ό τητα
η σεμ ό τητα
η αγαθ ό τητα
κ.α.λ.

8. Καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε –ότητα

Από επίθετα σε – ύς (με ύψιλον) παράγονται θηλυκά ουσιαστικά **σε –ύτητα που διατηρούν το ύψιλον.**

Παραδείγματα

Επίθετα

Ουσιαστικό

ο ευθ ύ ς	η ευθ ύ τητα
Ο οξ ύ ς	η οξ ύ τητα
Ο τραχ ύ ς	η τραχ ύ τητα
Ο βαρ ύ ς	η βαρ ύ τητα

9. Καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε -ισσα

Οι καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών **σε -ισσα γράφονται με γιώτα και δύο -σσ-**.

Παραδείγματα

Εξαιρούνται

η γύφτι ισσα	Λάρι ισσα
η μέλι ισσα	σάρι ισσα
η Σπαρτιάτι ισσα	
η γειτόνι ισσα	

10. Καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε -ίλα, -ίδα, -ίτσα

Οι καταλήξεις των θηλυκών ουσιαστικών **σε -ίλα, -ίδα, -ίτσα γράφονται με γιώτα**.

Παραδείγματα

<u>-ίλα</u>	<u>-ίδα</u>	<u>-ίτσα</u>
η σαπ ίλα	η μερ ίδα	η ποδ ίτσα
η μαυρ ίλα	η εφημερ ίδα	η Μαρ ίτσα
η κα ίλα	η επικεφαλ ίδα	η μπαλ ίτσα
η ανατριχ ίλα	η περισκελ ίδα	η σταγον ίτσα
	Εξαιρούνται	Εξαιρούνται
	η σημ ύδα	η θεί τσα
	η χλαμ ύδα	

11. Καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε -ισα

Οι καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών **σε -ιά και -ία γράφονται με γιώτα**.

Παραδείγματα

<u>Σε -ιά</u>	<u>σε -ία</u>	<u>Εξαιρούνται</u>
η βαρ ιά	η αηδ ία	η Τρο ία
η βραδ ιά	η διετ ία	η λεί α
η καρδ ιά	η τυραν νία	η θεί α
η βελον ιά	η ακαδημ ία	η εφεδρ εία
		η εταιρ εία
		η αλαζον εία κ.α.λ.

Γενική εξαίρεση

Και από τις δυο παραπάνω κατηγορίες εξαιρούνται και γράφονται με **έψιλον γιώτα (-ει-)** οι καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών που παράγονται από επίθετα σε -ύς ή από ρήματα σε -εύω.

Παραδείγματα

Επίθετα

Ουσιαστικά

ο ευθύς	η ευθεία
ο πλατύς	η πλατεία
ο δασύς	η δασεία

Ρήματα

Ουσιαστικά

παιδεύω	η παιδεία
θητεύω	η εφορεία
εφορεύω	η θητεία

12. Καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών σε -ωτή και -ωνιά

Οι καταλήξεις θηλυκών ουσιαστικών **σε -ωτή και -ωνιά** γράφονται με **ωμέγα (-ω-)**.

Παραδείγματα

σε -ωτή

σε -ωνιά

Εξαιρούνται

η φτερωτή	η γωνιά	η πετωνιά
η πινακωτή	η θυμωνιά	η λεμωνιά
η καλαμωτή	η χειμωνιά	η πεπονιά
η ζευγαρωτή	η παγωνιά	η γειτονιά
	κ.α.λ.	κ.α.λ.

ΟΥΔΕΤΕΡΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Όλα τα ουδέτερα σε -ι (και -ί) γράφονται με γιώτα.

Παραδείγματα

Σε -ι

-ί

Εξαιρούνται με -υ

το νησί	το κουλούρι	το οξύ
το παιδί	το πεπόνι	το στάχυ
το σπαθί	το αλάτι	το δίχτυ
το κουτί	το τραγούδι	το δόρυ
το αυτί	το κρεβάτι	το δάκρυ
το χέρι	το παλάτι	το βράδυ
το μπαλκόνι	το φαρμάκι	
το χελιδόνι	το χεράκι	

2. Καταλήξεις ουδετέρων σε -σιμο, και -ψιμο, -ξιμο

Οι καταλήξεις των ουδετέρων σε -σιμο, και -ψιμο, -ξιμο γράφονται με γιώτα.

Παραδείγματα

Σε -ιμο, -ξιμο, -σιμο

το σκάψιμο
το σκύψιμο
το σκάσιμο
το βράσιμο
το τρέξιμο
το δέσιμο
το λύσιμο
το τρέξιμο
το βρέξιμο κ.α.λ.

3. Καταλήξεις ουδετέρων σε -ριό και -ιο

Τα ουδέτερα σε -ριό και -ιο γράφονται με γιώτα.

Παραδείγματα

Σε -ριό

σε -ιο

το καμπα ναριό	το γέ λιο
το συμπεθε ριό	το τετρα διο
το νοικοκυ ριό	το συγχώ ριο κ.α.λ.
κ.α.λ	
Εξαιρούνται	Εξαιρούνται
το μαγει ριό	το υπόγ ειο
	το λύκ ειο
	το ισόγ ειο
	το δάν ειο

4. Καταλήξεις ουδετέρων σε -είο

Τα ουδέτερα που λήγουν σε -είο (με τόνο πάνω στο εί-) και φανερώνουν τόπο, δωμάτιο, χώρο όπου γίνεται εργασία γράφονται με -ει- (έψιλον γιώτα).

Παραδείγματα

Σε -είο

το γραφ είο
το κουρ είο
το καφεν είο
το σχολ είο
το ιατρ είο
το ωδ είο
το ραφ είο
το οινοποι είο
το παντοπωλ είο
το ζαχαροπλαστ είο κ.α.λ.

5. Καταλήξεις ουδετέρων σε -όνι

Οι καταλήξεις των ουδετέρων σε -όνι γράφονται με όμικρον.

Παραδείγματα

Σε -όνι

Εξαιρούνται σε -ώνι

το αηδόνι	το αλώνι
το λεμόνι	το κυδώνι
το πεπόνι	το κωθώνι
το τιμόνι	το παραγώνι
το τρυγόνι	
το παγόνι κ.α.λ.	

6. Καταλήξεις ουδετέρων σε -ημα, -ητό, -τήριο και -τήριο

Θυμηθείτε σαν παιχνιδόλεξο:

«Ήτα – **ήμα** και –**ητό**,
ήτα –**τήριο**, - **τήριο**,
εξαίρεση είναι το **τυρί**
κτίριο και **μαρτύριο**.»

Παραδείγματα

Σε -ημα

σε -ητό

σε -τήριο

σε -τήριο

το πρόβλημα	το κυνηγητό	το ποτήρι	το γυμναστήριο
το μάθημα	το ξεφωνητό	το πατητήριο	το δικαστήριο
το σύνθημα	το παραμιλητό	το ξυπνητήριο	το πιεστήριο
τομηχάνημα	το ποδοβολητό	το ποτιστήριο	το σιδερωτήριο
κ.α.λ.	κ.α.λ.	Εξαιρούνται	Εξαιρούνται
		σύνθετα με το τυρί	κτίριο
		κεφαλοτύρι	μαρτύριο
		κα.λ.	

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

εδώ	μέσα	πλάι	σιγά	χτες	πρώτα	καλά	δεξιά
έξω	εκεί	αλλού	γρήγορα	αύριο	πριν	κακά	αριστερά
κάτω	κοντά	παντού	νωρίς	σήμερα	μετά	άσχημα	ευτυχώς
πάνω	μακριά	κάπου	αργά	πέρσι	ύστερα	όμορφα	λίγο
πέρα	δίπλα	πουθενά	ξανά	φέτος	τόρα	ωραία	πολύ

ΕΠΙΘΕΤΑ

Σε -ος -η, -ο	ος, -α, -ο
ο καλός, η καλή, το καλό	ο ωραίος, η ωραία, το ωραίο
ο άσχημος, η άσχημη, το άσχημο	ο όρθιος, η όρθια, το όρθιο
ο άσπρος, η άσπρη, το άσπρο	ο κρύος, η κρύα, το κρύο
ο γερός, η γερή, το γερό	ο νέος, η νέα, το νέο
ο μεγάλος, η μεγάλη, το μεγάλο	ο αρχαίος, η αρχαία, το αρχαίο
ο μικρός, η μικρή, το μικρό	ο άγριος, η άγρια, το άγριο
ο όμορφος, η όμορφη, το όμορφο	ο αθώος, η αθώα, το αθώο
ο δυνατός, η δυνατή, το δυνατό	ο τελευταίος, η τελευταία, το τελευταίο
ο ακριβός, η ακριβή, το ακριβό	ο γενναίος, η γενναία, το γενναίο
ο ήσυχος, η ήσυχη, το ήσυχο	ο σπουδαίος, η σπουδαία, το σπουδαίο
ο πονηρός, η πονηρή, το πονηρό	ο αστείος, η αστεία, το αστείο
ο μαύρος, η μαύρη, το μαύρο	ο μοιραίος, η μοιραία, το μοιραίο

ος -ιά -ο

ο ξανθός, η ξανθιά, το ξανθό	ο γλυκός, η γλυκιά, το γλυκό
ο κακός, η κακιά, το κακό	ο ευγενικός, η ευγενικιά, το ευγενικό
ο νηστικός, η νηστικιά, το νηστικό	ο φτωχός, η φτωχιά, το φτωχό

ΜΕΤΟΧΕΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

Σε -ώντας

(γράφονται με -**ω**
όταν **τονίζονται**)

σε -οντας

(γράφονται με -**ο**
όταν **δεν τονίζονται**)

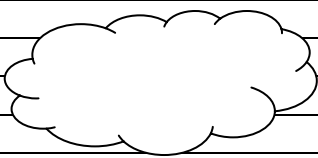
γελ ών τας	παί ζ οντας
τραγουδ ών τας	γράφ ο ντας
αγαπ ών τας	ποτί ζ οντας
πηδ ών τας	τρέχ ο ντας
χοροπηδ ών τας	λύν ο ντας
φυσ ών τας	δέ ν οντας
τιμ ών τας	ντύν ο ντας

σε – μένος

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

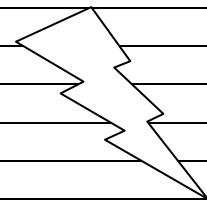
ο δεμένος- η δεμένη –το δεμένο
 ο λυμένος –η λυμένη-το λυμένο
 ο ντυμένος- η ντυμένη- το ντυμένο
 κ.α.λ.

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

με		κατά
σε		από
για		αντί
προς		δίχως



ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

αλλά	γιατί	πριν	
ώστε	αφού	και	
αφού	λοιπόν	ενώ	

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

εκείνος- εκείνη – εκείνο	ένας – μία –ένα	κανένας, κάμποσος ,
αυτός –αυτή – αυτό	άλλος –άλλη –άλλο	καθένας ,κάθε
τέτοιος- τέτοια- τέτοιο	εγώ –εσύ –αυτός	μερικοί ,κάποιος
τόσος –τόση – τόσο	εμείς –εσείς – αυτοί	ποιος ,πόσος , τι